

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Štev. 3.

V Ljubljani, 18. decembra 1914.

Leto X.

Skrb za brezposelne.

C. kr. deželna vlada je nakazala brezposelnim delavkam iz predilnice za nekaj časa v »Ljudski kuhinji« kosi in večerjo. S tem bode brez dvojbe tem ljudem veliko pomagano. Deželna vlada pa zasluži s tem činom javno zahvalo.

Vojni dogodki

od 9. do 15. decembra.

Boji z Rusi.

V zahodni Galiciji so se zadnji teden vršili hudi boji, ki so bili uspešni za avstrijske čete. Posrečilo se jim je pregnati Ruse iz Vjeličke, jugovzhodno od Krakova in s tem oprostiti Krakov nevarnosti, da bi bil od Rusov obkrožen. Boji so se na to nadaljevali na črti Tymbark-Niepolomice (vzhodno od Krakova). Avstrijskim četam se je posrečilo premagati južno rusko krilo, ki je bilo prisiljeno, da se je umaknilo do Rajbrota, ki leži kakih 15 km severno-vzhodno. Samo v teh bojih so ujele naše čete nad 10.000 Rusov. Ti avstrijski uspehi v zahodni Galiciji so imeli za posledico, da so se Rusi umaknili tudi z Ogrskega čez Karpate nazaj v Galicijo, kamor so jim sledile naše čete in jim neprestano zadajale obilo izgub. Naše čete, ki so pregnale Ruse čez Karpate, so v Galiciji zopet zavzele Stari Sandec, Novi Sandec, Grybow, Zmigrod in Duklo. Sedaj prodirajo naše čete dalje proti severu in upati je, da bodo kmalu potisnile Ruse iz zahodne in tudi srednje Galicije. Zadnji teden so ujele avstrijske čete, ki so pregnale Ruse čez Karpate nad 11.000 Rusov. Tudi na

južnem Poljskem

so se združene avstrijsko-nemške čete borile z uspehom. V prostoru južno-vzhodno od Piotrkowa preko Nowo Radomsko so odbile ruske napade in prisilile Ruse, da so se umaknili. S tem so avstrijske čete preprečile poskus Rusov, da bi šli iz tega kraja na pomoč svojim četam pri Lodzu. Ob tej priliki so samo naše čete ujele 2800 Rusov.

Przemysl

se hrabro drži. Rusi so ga sicer obkrožili, ampak do pravega obleganja še ni prišlo. Zadnji teden je posadka napravila izpad in privedla nazaj v trdnjavo 700 ujetih Rusov in 18 strojnih pušk. Skupno število zadnji teden od avstrijskih čet ujetih Rusov znaša po uradnih poročilih našega generalnega štaba

Prokletstvo bogastva.

II.

Ko se vrne domov, prične takoj veselo in goreče z vso skrbjo delati. Trgovec je bil z njenim delom tudi popolnoma zadovoljen. Računati je smela na trajno delo.

Lovčnova je zdaj poleg svojih navadnih gospej delala več ali manj tudi trgovcu. Zato je tudi morala večkrat priti v trgovino in pošiljali so tudi delo na dom. Seznanila se je zato tudi s trgovčevim uslužbenim osebjem.

Prvotno je med njo in trgovcem posredoval kak vajenec. Magda je pa jako dopadla tistemu mlademu možu, s katerim je izpregovorila v trgovini prve besede. Mladi mož je ob prvi priliki ukrenil tako, da je bil vajenec drugje zaposlen in je sam pri Lovčnovi izvedel po zatvoritvi prodajalne naročilo. Gospodarju tega ni bilo treba znati. Mladi mož je upal, da tako gospodično natančneje spozna.

Nekega večera pride mladi mož, pisal se je Vlado Kamnar, z naročilom v stanovanje Lovčnove. Presenečena je bila in v zadregi. Ni ga pa mogla kar meni nič tebi nič kratko odpraviti, kakor vajenca. Ponuditi mu je morala vsaj stol. Kamnar se je rad usedel. Ko je naročilo izvedel, sta se še kratek čas razgovarjala. Razgovor je bil kratek, a

24.500, kar pomeni precejšno izgubo za rusko armado.

Na severnem Poljskem

se vrše strašni boji med Rusi in Nemci, pri katerih je tudi nekaj naših čet. Severno od Visle so Nemci osvojili mesto Przasnysz in pri tem ujeli 600 Rusov. Na črti Lowicz-Ilow so Nemci zavzeli važne ruske postojanke in ujeli 11.000 Rusov ter zaplenili 43 strojnih pušk. Severno od Lowicza so prodrle nemške čete do spodnjega teka reke Bzure, odkoder imajo le še kakih 25 km do zunanjih utrdb trdnjave Varšave, kamor se že lahko čuje gromenje topov. Skupno so torej po uradnih poročilih ujele avstrijske in nemške čete zadnji teden nad 35.000 Rusov. Skupne ruske izgube (ujetniki, mrtvi, ranjenci in bolniki) pa znašajo po angleških poročilih 1.600.000 mož.

S srbskega bojišča

ni posebnih uradnih poročil. Nova razporedba čet, ki je bila potrebna vsled nenadne srbske protiofenzive in velike premoči, še ni popolnoma končana. Kakor poroča najnovejše uradno poročilo z južnega bojišča, so se morale naše čete, ki so se veliko tednov trdovratno, sijajno, a z velikimi izgubami borile, so se morale vsled velike srbske premoči umakniti precej daleč. Nastali položaj je tudi zahteval, da so naše čete prostovoljno in brez boja zapustile Belgrad. Vsled tega je treba novih sklepov in odredb, da se potisne sovražnik zopet nazaj.

Vojni maršal

je postal naš vrhovni poveljnik nadvojvoda Friderik. Odkar je umrl nadvojvoda Albrecht, v Avstriji ni bilo nobenega maršala.

Zahodno bojišče.

Na Flanderskem so se ponovili boji. Angleži so zopet obstreljevali belgijsko obal s svojih bojnih ladij. Tudi ob Yseri so se vršili hudi boji. Francoski napadi so bili odbiti in so Nemci precej napredovali. Nemci so tudi obstreljevali kolodvor v Ypernu. Pri Arrasu so Nemci napredovali. V Argonskem gozdu so poskušali Francozi po večtedenski popolni pasivnosti prodirati. Povsod so jih Nemci z lahkoto odbili. Francozi so imeli močne izgube na padlih in zasutih. Poleg tega jih je bilo 200 ujetih. Dne 12. decembra se je izjavila francoska ofenziva na Apremont (južnovzhodno od St. Mihiela). Nato so Francozi napadli preko Flireyja. Napad se je končal s tem, da so Francozi izgubili 600 ujetnikov in veliko število

Kamnar je le dobil priliko, da je ob bodočih trgovskih naročilih z Lovčnovo kramljal.

S svojim dostojnim in resnim nastopom je na Lovčnovo dobro učinkoval. Zdel se ji je dober trgovec. Če je tudi dober človek, ona ni mogla hitro presoditi, ker ga je premalo poznala. Tudi ni o tem premišljevala, saj je bil popolnoma tuji človek.

Čez 14 dni je mladi mož zopet prišel k njej z raznimi naročili. Ko je bila trgovska stvar opravljena, jo je vprašal, če se tudi razume na godbo. Zapazil je namreč v sobi glasovir.

»Da, nekoliko,« odgovori ona zmedenoma.

»Prosim, zasvirajte, gospica! Tudi meni je godba ljuba.«

Ona je zmedenoma odprla glasovir in zasvirala. Glasovir je bil pa tako razglašen, da ni bilo mogoče svirati. Saj več mesecev ni bil rabljen. Hitro ga ona zopet pokrije in obljubi, da ga pušči popraviti. Mogoče bo prihodnjič kaj zasvirala. Kamnar je nato kmalu odšel.

Ona se je zdaj veselila, ker ima še glasovir. Mislila ga je prodati. Zdaj ga pušči popraviti. Zvečer zdaj sama večkrat svira.

Slučajno nekoč, ko pride Kamnar k njej v trgovskih poslih, Lovčnova poje. Na stopnjicah jo je slišal. Šel je po pr-

mrtvih in ranjenih. V splošnem pa pretekli teden na Francoskem ni bilo bistvenih sprememb. Zdi se, da so Nemci poslali svoje glavne čete, v kolikor jih morejo pogrešati na Francoskem, na rusko bojišče, da tam izsilijo odločitev ter še-le potem opravijo s Francozi in Angleži.

Turčija v vojski.

S turško-ruskega kakor tudi s turško-angleškega bojišča ni posebnih novic. Važno je le to, da je ruska trdnjava Batum, ki leži ob Črnem morju, v nevarnosti, da jo Turki popolnoma obkolijo in osvoje. To bi bila za Turke važna pridobitev, ker je Batum med drugim tudi vkrcevališče petroleja, ki se pridobiva v Baku. Iz Baka v Batum so namreč napeljane posebne cevi, po katerih teče petrolej. — Otvorjen je bil tudi turški parlament. Sultan je imel prestolni govor, v katerem je pojasnil vzroke, ki so ga napotili, da je napovedal vojsko Rusiji, Franciji in Angliji ter proglasil sveto vojsko.

Vojska na morju.

Dne 8. decembra zjutraj je napadla veliko angleško brodogradnjo pri Falklandskih otokih vzhodno od južne Amerike oddelek nemških križaric. Nemci so podlegli angleški premoči. Potopljene so bile nemške križarice »Scharnhorst«, »Gneisenau«, »Leipzig« in »Nürnberg«. Križarici »Dresden« se je posrečilo uiti. Natančnejših podatkov o izgubah moštva še ni, vendar pravijo angleška poročila, da se je rešilo le okoli 100 mož posadke. Ker je posadka potopljenih ladij štela nad 2000 mož, se tedaj lahko računa, da je utonilo blizu 2000 mornarjev, med njimi nemški admiral grof Spee. Kakor poročajo najnovejša poročila, so se v tej bitki potopile tudi tri angleške bojne ladje.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

SODRŽAVLJANI!

Tisoče in tisoče zvestih sinov naše države sledilo je z veseljem in navdušenjem klicu svojega veličastnega najvišjega vojskovodja, našega preljubljenega cesarja, ko jih je v eni najbolj svečanah ur, kar jih pozna naša zgodovina, klical pod habsburške s slavo kronane zastave, da nas branijo pred srditim sovražnikom, koji je hotel s svojimi pomočniki razdejati stebre naše stare monarhije.

stih in je poslušal. Pela je priprosto narodno pesem tako čuvstveno, da on takega petja še ni čul. Saj zdi se mu tako. Ginjen stoji, dokler ona ne odpove pesmi. Ko odzveni zadnji glas, potrka. Prosto. V zadregi sta oba, a kmalu domače kramljata. Preprosi jo, da še enkrat zapoje prejšnjo pesem. Tudi zavsira na glasovir nekaj komadov. Čas hitro poteče. On bi bil kmalu pozabil, po kaj je prišel in končno reš še trgovsko stran obiska.

Ko gre Kamnar domov, je bil dobro razpoložen. Nekaj sanjavo in tesno mu je bilo pri srcu . . .

Ona si je pa očitala, ko je odšel, da ni prav, ker samostoječe, mlado deklo sprejema posete mladega gospoda, mu poje in svira!

Kaj li naj stori! Pride k njej v trgovskih poslih. Sprejeti ga mora. Vljuden je vedno z njo. Ni povoda, da bi prosila gospodarja, naj pošlje drugega.

III.

Radi jezikov, bil je previden, ni Kamnar Lovčnove prevečkrat obiskal. Večinoma je pošiljal vajenca k njej. Le v važnih slučajih in sicer z gospodarjevo vednostjo je obiskal gospodično, ki mu je bila res nad vse všeč. Vedel je, da z njo, ki je izobražena, vedno lahko kramlja. Mikalo ga je osobito petje in sviranje. Čez nekaj mesecev sta bila

Z gorečo ljubeznijo do domovine bodo mož ob možu svojo visoko dolžnost, braniti in čuvati domovino in najsvetejše ljudsko imetje, častno izpolnili in s svojimi slavnimi čini krasili marsikak list ponosne in junaške zgodovine naše države.

Zgodovina ljudstva bo pa pisana s krvjo, in ve vsak, čigar ime bodo poznejšim rodom oznanjevale z zlatom v marmor vsekane črke in čigar dejanja bodo v ljudskih pesmih živela še stoletja, se povrne nazaj h grudi, za koje je moral v boj.

Njega krije tuja gruda, koja se izpremeni v sveti gaj, h kateremu se obrača starček z molitvijo in h kateremu roma globoko ginjena cvetoča mladina, kadar prisega zvestobo cesarju in narodu.

In nam, koji smo zaostali, nam so zapustili svoje najdražje: **Svoje vdove in otroke!**

Z upravičenim zaupanjem so ti junaki vzeli seboj v grob zagotovilo, da narod, za kojega čast so padli, njegovih dragih ne pozabi nikdar.

Zvestobo za zvestobol To je krasen izrek pravice in brambe, kojega smo vedno čislali n kojemu hočemo ostati zvesti, dokler se pretaka le kaplja krvi po naših žilah!

Ta izrek uresniči naj se tudi to pot s tem, da prisežemo našim padlim bratom:

»Mi hočemo skrbeti za Vaše žene, kot da bi bile naše žene, in Vaši otroci so naši otroci!«

Sodržavljan! Zavedajte se pa tudi vsebine teh ponosnih besed!

Tu se ne gre za zagotovilo materialnega obstanka teh dragih zaostalih. — Sredstva za to preskrbeti bode mogoča brezdovmno velika patriotična pomožna akcija, koja je pod najvišjim varstvom.

S tem pa ni še vse storjeno, kajti za denar je pač mogoče kupiti kruha, nikakor pa ne onih idealnih sredstev, koje da otroku skrbna, ljubezniva vzgoja v družinskem krogu in koja so njegov največji zaklad na daljnih potih življenja.

Pomagajte torej s pravo očetovsko ljubeznijo, vcepti v srce osirotele mladine, koja je kot zaklad naroda zaupana nam vsem, božji strah, veliko ljubezen do svojega cesarja in domovine, požrtvovalnost, trdno zvestobo, izpolnjevanje vseh dolžnosti, pogum v boju z najsvetejše posesti naroda in vse druge čednosti, koje so njihovi očetje usposobili v dejanja, katera naj bodo zgled vsem nadaljnim rodovom.

mlada človeka prijatelja. Kamnar je bil revnih staršev sin. Šolsko izobražen tudi ni bil kakor kak profesor. Ona ga je razen trgovskih stvari dušno jako prekašala. Občudoval jo je zato timbo-lje, a znal si je v svojim vljudnim obnašanjem pridobiti njeno spoštovanje in naklonjenost. Se li čudite, da sta se kmalu ljubila? Skrivaj sta se zaročila.

Ona je bila nad vse srečna. Saj je našla zopet človeka, ki lahko z njim deli žalost in veselje. Zivljenje se ji še ni nikdar zdelo tako lepo obzarjeno po solčnih žarkih. Lica so ji cvetela liki rožice, oči ji žarele. Mirno gleda v bodočnost. Možiti se sicer ne moreta takoj. Tudi on je bil srečen. Vedel je, da je ona odkrito, ljubeče bitje in da bo dobra gospodinja. On si seveda mora še priboriti boljše, trajnejšo bodočnost.

Preveč pozornosti bi pač povzročilo, če bi jo bil doma prevečkrat obiskal. Zaročena sta se zato večkrat sestala na šetališču. Kovala sta v navdušeni ljubezni vsakovrstne načrte in si gradila zlate gradove. Ona je hotela tudi naprej pridno delati in razširiti krog svojih odjemalcev. Celo na trgovino z oblekami je mislila. On je pa upal, da pride v službi naprej pri svojem sedanjem gospodarju ali pa dobi boljše mesto kje drugje.

Moč ljudstva leži v njegovi notranji naravnosti vrednosti.

Kdorkoli izmed Vas je vzgojil enega otroka v popolnega človeka, ta je zapustil potomcem bogat zaklad, kajti isti so za enega učitelja bogatejši, koji bode lahko zopet sto ljudi navdušil z istimi nauki.

V tem napredku pa leži prihodnost.

Kdor je tega mnenja in komur je bila usoda mila in mu je naklonila srečen lastni dom in se zaveda svete dolžnosti, skrbeti za otroke dragih nam padlih, se pozivlja s tem, da naznani najbližjemu županskemu — ali pa župnemu uradu, da je voljan enega ali več otrok padlih vojakov po očetovsko vzgojiti. Vsakemu, kdor se hoče udeležiti tega plemenitega dela, gredo politične oblasti prve instance z veseljem z besedami in dejanji na roko.

Naš prevzvišeni cesar je bil oni, ki je vedno ob vsaki priliki izražal željo, da naj se vsak zavzema za oskrbo mladine, on je neštetokrat poudarjal, da je dolžnost vsakega, držati se besed: »Vse za otroka«.

Pokažite sedaj zopet veliko ljubezen in zvestobo, koja veže avstrijske narode trdno in za večno neomajeno z najvišjim prestolom, s tem, da skrbite za otroke, koji so cesarju najbolj pri srcu, kot za Vaše lastne.

Ves omikan svet bo s častjo zrl na Vas pri izpolnjevanju te državne dolžnosti in vsak bo rad verjel, da, ako se dolžnosti tako izpolnjujejo, bo tudi uslišana molitev:

»S habsburškim naj bi bila tronom vedno sreča trdna Avstrije.«

Dunaj v novembru 1914.

Za odbor, stoječ pod najvišjim pokroviteljstvom Njegove cesarske in kraljeve Viskosti presvitlega gospoda nadvojvode FZM. Leopolda Salvator presvetle gospe nadvojvodinje Blanke, pomožnega fonda vdov in sirot vsega vojaštva.

Pomožni fond za vdove in sirote vseh vojakov.

Centralna pisarna:

Dunaj, I., v c. in kr. vojaški zbornici, Schwarzenbergplatz 1 (telefon št. 5700).

Schönaich, general pehote, kot predsednik.

Ta oglas spremljajo moji blagoslovi:

Leopold Salvator, feldcajgmajster.

× × ×

SKRB ZA MLADINO V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Kongres je sklenil leta 1912, da se ustanovi »Children Bureau«, ki je uvedel že obširno poizvedovanje o umrljivosti dojenčkov. Poizvedbe o vpisanih rojstvih so že objavili. Drugo poročilo obravnava odredbe ameriškanskih mest proti umrljivosti dojenčkov. Poizvedovalo se je v sto mestih. Veliko občin je uvedlo primerne odredbe, v drugih jih pa zopet ni, ker ni denarja, da bi se plačal uradnik, ki bi na dojenčke pazil. V Newyoriku dela mestna uprava roko v roki z zasebnim društvom, mesto

S silo se pa razmere niso mogle izpremeniti. Reklo je bilo: prositi in čakati.

Srečen je čas prve ljubezni. Odpira se rožnata bodočnost. Sanjata o dobrem življenju in o sreči.

Nista jih pametno preživela. On je hlepel, da bi prišel hitro naprej in po bogastvu. Govoril je o tem veliko. Nekoliko njegovega govorjenja se je prijelo tudi priproste Lovčnovne. Najrajši bi bila kar takoj otvorila veliko modno trgovino.

Sele čez eno leto je ona s svojim vestnim delom prodrila med občinstvom. Seveda so nekateri nevšečni odjemalci nergali delo, a to njenemu trgovskemu slovesu ni škodilo. Delo se ji je tako pomnožilo, da je na njegovo željo le še doma delala in da ni hodila več po hišah šivat. Najela je celo pomočnico. Bog je blagoslovil njeno delo. Kmalu je morala uporabljati dve in še tretjo pomožno šiviljo.

Pridna je ostala. Vestno je tudi nadzorovala svoje mlade deklice. A popolna sreča ji seveda ni cvetela.

Nekateri gospodi je morala delati preveč na upanje. Večkrat je bila zato v zadregi. Več dam iz takozvane najboljše družbe je zahtevalo naravnost toliko, da se že lahko to kot nesramno označi. Celo leto jim je delala. Poslala jim je tudi večkrat račune. Naprej so pustile delati, ne da bi poravnale stari račun, ali da bi se z besedico opravičile. Bila je zato večkrat v zadregi, kadar je morala izplačati svoje delavke.

Cleveland pa sporazumno z otročjo bolnišnico.

Skoraj vsa mesta nadzorujejo mlekarne in dobavo mleka. Vsako leto ustanavlja vedno več občin postaje za dobavo mleka. Izkušnja je pokazala, da voditelji mlečnih postaj ugodno vplivajo na matere. Svetuje se, da naj mlekarne vodijo izurjene strežnice, ki lahko materam svetujejo, kako da naj ravnajo z mlekom in z dojenčki. Na mlečnih postajah poslušajo tudi zdravniki, ki preiskujejo dojenčke in svetujejo, kakšno mleko dojenčku ugaja. Zdravniki prostovoljno ponujajo svoje sodelovanje. Prirejajo tudi predavanja materam.

Več mest je nastanilo sestre, ki obiskujejo dojenčke doma. Ustanavljajo se tudi zasebna društva ali pa razredi v ljudskih šolah za male matere. Društva vodijo zdravniki in sestre. V državi Newyork je nad 20.000 deklic od 12 do 14 let vpisanih v takih društvih. Na tedenskih shodih se poučuje o postopanju z dojenčki. V Kansas Cityju in v Milwankeju obiskujejo take razrede vse deklice, v Newyoriku pa le tiste, ki morajo doma skrbeti za male dojenčke. Tudi v ljudskih šolah so uvedeni tečajji za postopanje z dojenčki. V Clevelandu morajo vse deklice višjih razredov obiskovati tečaj.

Znanstveni uradi razdeljujejo v nekaterih državah letake, namenjene učencam in staršem. Časopise objavljajo poučne članke. V nekaterih okrajih dobe matere takoj po porodu po pošti ali po sestri okrožnico, ki opisuje, kako da naj skrbe za dojenčka.

Pravnik.

Razglas o dajanju pojasnil o naslovih za vojno pošto. 1. Glavni pogoj za neovirano odpravljanje vseh pošiljatev vojne pošte je, da se navede pravilna (pristojna) številka urada vojne pošte, kateri pripada adresat. 2. Vsako poveljstvo, vsako vojaško krdelo, vsak zavod ter vsaka posamezna oseba armade v vojni je odkazana uradu vojne pošte z določeno številko. 3. Ako se izpremeni razvrstitev formacij ali ako dobe osebe povelje drugim itd., se seveda večinoma izpremeni tudi pristojna številka urada vojne pošte prizadelih oseb. 4. Da se pošiljačem pošiljatev vojne pošte — ki ne vedo pristojne številke urada vojne pošte, kateri pripada prejemnik — da prilika v takih primerih poizvedeti pristojno številko urada vojne pošte, je vojno ministrstvo v sporazumu s c. kr. ministrstvom za deželno bran in s kralj. ogrskim ministrom za deželno bran ustanovilo naslednje urade za pojasnila, in sicer: a) Pri stalnih nadomestnih krdelih vseh čet in zavodov c. in kr. vojske, c. kr. in kr. ogr. deželne brambe ter pri c. kr. črnovojnih okrajnih poveljstvih in kr. ogr. črnovojnih poveljstvih, potem b) pri c. kr. vojaških poveljstvih v Moravskih Orlicah, na Dunaju, v Gradcu, Budimpešti, Požunu, Kaši, Munkaču, Temešvaru, Pragi, Litomežicah, Nagyszebenu, Zagrebu, Inomostu, Sarajevu in Mostarju, nadalje c) pri kralj. ogr. distriktnih poveljstvih deželne brambe v Budimpešti, Segedu, Kaši, Požunu, Kološvaru in Zagrebu. 5. Vpra-

Rada bi jih bila vljudno potrjajala, a kadar bi naj bila pričela govoriti, je izgubila pogum. Mislila si je v svoji neizkušnosti, da bi svoji še tako mladi obrti škodovala.

Razveselilo jo je zato zelo, ko ji je on povedal, da je prišel pri svojem gospodarju naprej. Ko ji je to prišel povedati, mu je potožila, kako da nekateri nerodno plačujejo. Ni mu povedala, da je zopet s stanarino zaostala, ker se je bala, da bi ji on ne ponujal denarja. Opogumil jo je, naj jih potrjaja. Storila je to, a je več odjemalk izgubila in je le s težavo svoj denar dobila. A pomirila se je, ker je šla kupčija dobro in ker so slabi plačniki navadno tudi sitni, izbirični naročniki.

Kamnar je s svojim novim mestom dobil širši delokrog. Odgovornost se je povečala. V prodajalni ni bil več toliko zaposlen. Moral je dopisovati z dobavitelji in z velikimi tvornicami.

Izpopolniti si je moral svoje znanje. Učil se je v prostem času jezikov in višjih trgovskih ved. Njo je veselilo njegovo stremljenje. Kakor ga je ljubila, je le opustila izprehode, ki so se ji tako priljubili. Ponudila mu je še celo denar, če bi ga potreboval.

Njega je to zelo veselilo. Enkrat se je poslužil njene ponudbe. Njen kupčijski napredek ga je tudi veselil. Mislil je, naj bi njunino zaroko razglasil, a izprevidel je, da se še ne moreta poročiti, dokler ne postane poslovodja ali pa da postane samostojen. (Dalje.)

sanja o naslovih za vojno pošto je naslavljati načeloma na stalna nadomestna krđela (t. j. nadomestni bataljon, nadomestna kompanija, nadomestna baterija, nadomestni eskadron, nadomestni depot) tistega vojaškega krđela (tistega zavoda), oziroma na tisto črnovojno (okrajno) poveljstvo, h kateremu je ob mobilizaciji odinil dotičnik, čigar številka urada vojne pošte se zahteva. Ako to iz kateregakoli razloga ni mogoče, je vprašanje nasloviti, ako gre za osebe, ki so uvrščene pri formacijah c. in kr. vojske, c. kr. deželne brambe ali c. kr. črne vojske, na bližnje poveljstvo v točki 4 pod b) navedenih vojaških poveljstev, ako gre za osebe, ki so uvrščene pri formacijah kralj. ogr. deželne brambe ali kralj. ogr. črne vojske, pa na bližnje poveljstvo v točki 4 pod c) navedenih distriktnih poveljstev deželne brambe. Popraševati se sme pri vseh prej imenovanih poveljstvih, krđelih in zavodih samo pisмено in po pošti. Za to je uporabljati frankirane dopisnice z odgovorom. 6. Na dopisnici I (vprašanje) je navesti: a) šaržo in ime tiste osebe, katere naslov za vojno pošto se zahteva; b) vojaško krđelo (t. j. polk, bataljon, divizija), oziroma zavod, nadalje pododdelek (t. j. kompanija, eskadron, baterija), pri katerem je uvrščen dotičnik. 7. Na dopisnici II (odgovor) je namestiti naslov tiste osebe, kateri se naj pošlje odgovor. 8. V točki 4. oznamenjena vojaška poveljstva, krđela in zavodi imajo primerno napotilo. Pripomniti se pa mora, da traja precej časa, preden naznani armada v vojni izpremembe v pristojnih številkah urada vojne pošte stalnim nadomestnim krđelom in črnovojnim (okrajnim) poveljstvom za seboj, in zato ni nemogoče, da izjemo ma ta ali drugi naznanjeni naslov za vojno pošto že ni več pravilen ob času, ko ga naznani dotično vojaško oblastvo. — Datum dneva. — (Pečat.) — (Podpis.)

Skrb za revno mladino na Angleškem.

Občine za preskrbo revežev.

Po dr. Elis Munzingerju posnema mo: V okviru stare postave o preskrbi revežev se izvaja na Angleškem obširna preskrba mladine. Postava nalaga vsaki občini dolžnost, da podpirajo občine osebe, ki so brez sredstev in ki nimajo zaslužka. Za bivanje in za preskrbo obstajajo takozvane delavske hiše, kjer bivajo hiralci, za delo nesposobni bolniki, a tudi lenuhe pošiljajo v nje rodbine. Vzdržujejo se iz doklad na hišne davke, ki jih nalagajo občine. Dežela je razdeljena v 450 takih ubožnih občin; London sam jih šteje 92. Vodi jih častni odbor (board of guardians), ki ga sestavljajo ugledni možje in žene. Poslovanje nadzoruje vlada s svojimi številnimi nadzorniki.

Odbori morajo skrbeti tudi za preskrbo revne mladine. Pojma preskrba mladine stara postava, ki izhaja že iz časov kraljice Elizabete, ni poznala. Naša doba ga šele pozna. Stoletja so tudi otroke z odraščeni pošiljali v delavnice, kjer so vzrasli skupaj v ozračju bede in lenobe, skupaj z manjvrednimi ljudmi, ki niso znali mnogokrat niti razločevati, kaj da je prav in kaj da ni.

Veliko se je izboljšalo, odkar se čutijo ljudje odgovorni tudi za vzgojo bodočega rodu.

Javne delavnice.

Tudi delavnice same so se izpremenile. Mnogokje grade prave palače in ne izgledajo več tako žalostno, kakor nekdaj.

Med 253.643 otroci, ki so jih popolnoma ali deloma vzgajali na javne stroške, jih je bilo 75.123 v zavodih ali pa v rodbinski preskrbi. Med njimi jih je bilo še 23.773 nastanjenih v delavnicah, a večina jih še ni dosegla 3 let, dobe, ko prične na nje vplivati okolica. V tej starosti se pa otroci morajo najskrbnejše negovati. Ni čuda, da je zato bila med njimi umrljivost velika. Umrlo jih je l. 1907. med 8483 pod 1 leto mstarosti 1050, torej 12 odstotkov.

Večina dojenčkov je došla v delavske hiše z materami, ker so tudi porodničnic v njih. Velike bolnišnice namreč sprejemajo le omožene matere, drugi zavodi in domovi pa proti plači. Le takozvani domovi svete vojske sprejemajo vse matere v svoja zavetišča in pa javne delavnice. Več delavnic ima skrbno opremljen dvorane namenjene materam, v katerih stoji poleg vsake postelje tudi zibelka. Preskrbljene so tudi postaje za nego malih otrok, ki jim skrbno strežejo, a tudi tu se ne morejo ozirati na to, da pridejo primeroma še malo pokvarjene deklice skupaj s slabimi ženskami.

Kljub temu, za nje je še vedno boljše tu, kakor na vseučiliških klinikah, kjer jih smatrajo za preizkuševalen material moškim slušateljem, kjer izgube vsak čut sramežljivosti.

Kako razdele nad 3 leta stare otroke.

Ko dosežejo malčki 3 leto, jih na razne načine preskrbe. 75.255 otrok, ki so jih l. 1909. preskrbeli na račun splošno ubožne preskrbe, so razdelili takole:

V delavnice in v bolniških oddelkih delavnic (z otroci do 3 let ... 23.773.

Na rejli v občini 6729, izven občine 1924, v šolah 11.323, v raznih zavodih in pri rodbinah 19.737, v drugih zavodih 11.637.

Tisti, ki toplo žive za blagor mladine, seveda ne ugaja, ker jih toliko vzgajajo še vedno v delavnicah. Naj si tudi prirede za otroke popolnoma ločene oddelke, četudi ne obiskujejo domače notranje šole, marveč pridejo v stik z drugim svetom; javno mnenje le obsoja mladinsko preskrbo v delavnicah.

Delavnica tvori mnogokrat vmesno postajo, predno jih trajno ne preskrbe. Nekateri vzorne ubožne občine posedujejo za začasno preskrbo posebno prehodno postajo.

Prehodne postaje.

Tak prehodni dom (Intermediate Shool) obstaja v skrajnem zahodnem Londonu; v Hammersmithu. Poslopje je mično. Obdaja je zelenje. Sprejme lahko 100 deklic in fantičev od 3. do 14. leta. Novince, dvakrat na teden jih sprejemajo, sprejme voditelj v posebni sprejemnici poleg kopalnice. Takoj jih skopljejo in preoblečejo v čedno zavodno obleko. Preišče jih zdravnik, predno pridejo skupaj z drugimi otroci. V prehodnem domu ne ostane noben otrok nad tri tedne, a kljub kratki dobi jih redno poučujejo. Za manjše otroke je dovolj igrač.

Ko poteče opazovalna doba, jih trajno preskrbe. Prejšnje čase so jih nastanjivali večinoma

v zavodih,

(cottageschools). V velikih dvorinah spi na stotine otrok skupno. Jedilnica je tudi skupna. Nekateri zavodi so prave palače, z električno razsvetljavo in s centralno kurjavo. Kuha in umiva se s parom. V posebnih poslopijih je mogočna telovadnica, večrazredna šola in delavnice. Lepa kapelica, igrališča in vrt mora biti. Opoldne sede otroci ob dolgih, belo pogrnjenih mizah, ki so okrašene s cveticami. Lepo, mirno uživajo svoje obilno kosilo: ena mesna jed s prikuho in z eno sladko jedjo.

Napake skupnih zavodov.

Kdor površno sodi in vidi, tako lepo je vse urejeno, bo morebiti celo zavidal otročiče. Ne ve, kako izčasoma neugodno vedna enakoličnost vpliva na otročjo dušo, kako mora izhirati vsled neobhodno potrebne stroge discipline v hišah, kjer biva na stotine otrok, vsako samostojno mišljenje, vsaka samostojna odločnost. Stradati otrokom v teh zavodih ni treba, dokler se nahajajo v zavodu. Sposobni, krepki, sposobni za žvljenski boj so pa le izjemna bitja, ko zapuste zavod. Graja se, ker učno osebo ni prve vrste, zavodi morajo varčevati. Deklice se ne uče gospodinjsstva.

Vaške naselbine.

Izboljšane zavode tvorijo takozvane vaške kolonije. Otroci žive v njih razdeljeni v gručah 30 do 50 v posameznih hišah. Nadzoruje jih hišni oče ali hišna mati. Boljše je že, kakor v skupnih zavodih. A tudi te naselbine tvorijo svet za se. Vaške naselbine tudi veliko veljajo in pa preskrba je dražja. Do 1000 K stane otrok na leto v njih, v skupnih zavodih pa do 500 K.

Otroci na rejli.

Z ozirom na navedene razloge so pričeli na Angleškem dajati otroke na rejlo. Priznavajo, da je ob skrbnem nadzorovanju rednikov to še najboljši način.

Raztresena preskrba.

Scatterod Home, raztreseni domovi jih nazivajo v nasprotju z nakopičenjem otrok v zavodih. Zdi se, da gre tej preskrbi bodočnost. Prvič so ta način poizkusili leta 1893. v Sheffieldu. Odbor za preskrbo revežev je najel priproste delavske hiše, v katere je nastanil 10 do 12 otrok pod nadzorstvom hišnih mater.

Hiše raztresene v različnih cestah so ohranile malomeščanske navade. Otroci so različne starosti. Obleka je navadna. Obiskujejo navadne šole kakor drugi otroci. V prostem času pomagajo hišni materi. Kosijo skupno ž njo in se igrajo, uče in delajo. Hiše nadzorujejo nadzorniki, ki stanujejo blizu in ki zato lahko prilično obiskujejo hiše. Nadzornik tudi vodi posle, razdeljuje novince in uvede preskrbo tistih, ki jih odpuste. V eni hiši sprejemajo vedno

novodošlece, predno jih izroče zavetiščem. Poizkus se je v vsakem oziru tako obnesel, da so po 8 letih že ustanovili 90 takih hiš.

Verski domovi.

Poleg teh zavodov in domov, ki so jih ustanovile ubožne občine in jih vzdržujejo, sprejemajo otroke tudi zavodi, ki jih priporoča vlada. Domove vzdržujejo cerkve. Občina vplača prispevek. Med njimi so osobito izvrstna katoliška zavetišča. Neki Jožefov dom za deklice skrbi vzorno za izobrazbo deklic. Teoretično in praktično se poučuje gospodinjstvo, potrebno v rodbini. Dekleta se uče tudi čistiti obleko, šivati, krpiti, vzgajati otroke. Tu v Jožefovem domu, pravem biserju med zavodi je res za otroke izborno preskrbljeno.

V Kanado odposlani otroci.

V prej navedene zavode pošiljajo normalne otroke. Za gotovo vrsto otrok boljših slojev, take sirote in otroke, ki bi jih svojcem radi oddaljili, pošiljajo posebna društva v Kanado. V Kanadi in v Angliji se je to izkazalo. Zdaj pošiljajo v Kanado otroke tudi odbori ubožnih občin in jih oddajo tamošnjim posestnikom na rejo. Preskrba je poceni. Nadzoruje rejo otrok kanadska vlada.

Šolske ladje.

Del dečkov, starih nad 7 let, pošljejo na šolsko ladjo, ki jo ubožne občine skupno vzdržujejo. Mornarica, osobito bojna, zelo gleda na dober naraščaj. Veliko odlikovanje za otroke je, če pride kdo na šolsko ladjo bojne mornarice »Exmouth«.

Zavodi namenjeni bolnim otrokom.

Revni otroci so torej preskrbljeni. A ne skrbe zgolj za zdrave, marveč tudi za bebce in za pohabljenе skrbe posebne šole v zavodih namenjeni slepcem, idiotom in gluho-nemnim otrokom. Nahajajo se tudi zavodi namenjeni jetičnim otrokom. Ubožna postava razločuje tudi med idioti in slaboumnimi otroci, ki se vzgajajo v ločenih zavodih.

Kako preskrbe ubožni odbori otroke.

Kako preskrbi 245 ubožnih odborov toliko tisoč v zavodih vzgojenih otrok? Na Angleškem to ne povzročajo težav. Mornarica, armada in kolonije potrebujejo toliko mladih ljudi, da jih lahko vse preskrbe. V vsakem zavodu se fantje lahko nauče kakega rokodelstva: mizarstva, čevljarstva, krojaštva, večkrat tud pekarije, ključavničarstva ali kovaštva. Kdor hoče seveda postati mojster, mora po izstopu iz zavoda obnoviti učno dobo. Predvsem pa radi v armadi sprejemajo sirote.

Deklice grede služiti in jih vzgajajo že v zavodih za služkinje. Ker poslov na Angleškem primanjkuje, dobe tudi navadno dobre službe.

Ko otrok doseže 16 let, ni več ubožni odbor odgovoren zanj. Zdaj ga vzamejo pod svoje okrilje zasebna društva.

Mesto sile.

Po izbruhu vojske se je svet povpraševal, jeli vojski na sledi v carjevi državi revolucija. Revolucijske sile delujejo v Rusiji pred vsem v velikih mestih, najbolj v Petrogradu. Kdor hoče umevati nemire v Petrogradu, mora ognjenik tudi poznati.

Petrograd! V švedski močvirni pokrajini, v sovražnem ozemlju, je postal Peter Veliki svojo prestolico, jo zgradil in obljudil, preden se je še s Švedi sklenil mir. Tu je hotel vladati, 1000 milj proč od svete Moskve, kjer so mu počivali v gomilah očetje in očetov očetje, kjer je okoščenelo carstvo ločevalo vladarja in podanika in kjer so plemiči strelci kljub knuti in vešalom vedno prežali na carjevo življenje.

Petra, ki je prežil nekaj svoje mladosti v angleških in v nizozemskih pomorskih mestih, je vleklo k morju, k zapadu. Hotel je s silo preustrojiti državo po vzorcu zapada. Ni se mu posrečilo ne njemu in tudi ne njegovim naslednikom. Niti v Petrogradu.

Volja, ki je mesto izsilila iz samotne ravnani, se Petrogradu še zdaj pozna. Trge in ceste, cerkve, bogate palače je takorekoč s silo pričaral iz močvirja. V kot je pa potisnil revščino pa bedo. Pozabil je nekaj, v Petrogradu ni ustvaril srednjega stanu.

Če stojiš na razsežnem trgu pred zimsko palačo, ki je rdeč, podoben krvi, zamazan, in se obrneš, se ti zdi, da stojiš sredi klešč, tako obdajajo palače ta trg. Enkrat so se te klešče zaprle. Kip carja Aleksandra je škropila kri pretepenih in razstreljenih revežev. Devet let je šele, ko se je to godilo.

Na Nevskem stoji stara kazanska katedrala. Tam moli bogata Rusija, car, carica, veliki knezi, velike kneginje, plemstvo in lahkožive plesalke, zviti trgovci. Pred cerkvijo je pričel pred devetimi leti moliti tudi ubogi, teptani, delavski rod. Pod 132 korintskimi stebri so se zbirali dijaki, delavci, muziki, navdušeni ljudje in radovedneži. Pred njimi pa stoji pop s križem.

Klic gre med množico, da naj gre k carju in da naj pop carju vse pove, kar uboga para želi. In svečenik vodi svoj čedo po zlatem Nevskem, čez policijski most k zimski palači. Težka črna reka prisili, da morajo obstati kočije, pristave, ki kriče, potisne na stran. Policisti se skrivajo, oni na konjih se umaknejo skozi vrata palače, kjer je nastanjen generalni štab. Množica pa koraka naprej, prepevajoč slovesne pesmi. Čez nekaj minut pa prijedi djiokozaki, ki razženejo ljudi z biči.

Od tistega dne naprej so se upori uboge delavske pare v Petrogradu večkrat ponavljali. Carski papizem se zanje ne zanima in v krvi, pa v ječi in v Sibiriji zatlači vsak delavski pokret za izboljšanje delavskega položaja. Od sedanje vojske i rusko delavstvo pričakuje, da mu napočijo po porazu samoderškega caropapizma boljši dnevi.

Skrb za delavstvo predpogoj zmage.

Predsednik državnega zavarovalnega urada v Nemčiji dr. Kaufmann je te dni govoril zanimiv govor, ki med drugim izvaja: V boju za obstoj narodov ne odločuje le vojskna umetnost, orožje in mrtva last, odločuje marveč volja, ki hoče zmagati. V sili volje ni mogoče ustvariti. Vkoreninjena mora biti v narodovem življenju in v duši. Narod, ki stoji telesno in npravno visoko, mora zmagati. Sedanja vojska je odkrila tudi sile, ki jih je skrivala socialna preskrba, katero so takozvani njeni sovražniki spačili s psovko socialno zavarovalna kuga.

V drugi polovici 19. stoletja je neosebni kapital vedno bolj delavec od podjetnikov razdaljeval. Nasproti premočnemu kapitalu so stali nepreskrbljeni delavski krogi. Odpomoči se je moralo nevarnosti, ki je grozila. Uvedlo se je kljub nasprotovanju zavarovanje, dasi mu ni zaupalo delavstvo in ne podjetniki. Prisilno zavarovanje se je izkazalo, prostovoljno zavarovanje se je pa povsod izjalovilo. Do leta 1913 je dobilo približno 120 milijonov zavarovancev in njih svojcev približno 11 tisoč milijonov odškodnine.

Zavarovalnice so tudi glede na izpopolnitev postavodaje o preprečenju boleznih uspešno sodelovale v boju proti jetiki in sploh v delavsko varstvo.

Moč in silo socialne preskrbe priznavajo tudi sovražniki. 100 milijonov mark so delavske zavarovalnice zdaj določile za vojno preskrbovalne zadeve; 190 milijonov mark so pa podpisale bojnega posojila.

O angleški politiki.

Angleško politiko zdaj osobito Nemci jako obsojajo in grajajo. Pišejo, da je samoljubna in prostaška. Pred vsem se pa mora angleška politika umevati.

To ni nikakor tako težavno, ker Angleži tega, kar jim teži srce, čisto ničesar ne prikrivajo. Sicer vedno se ne izdajo, a včasih so pa le angleški ministri odkrili svoje prave misli. Pozneje morebiti svojo odkritost obžalujejo in tudi zanikujejo, kar so govorili.

Nekaj takih izjav navedemo. Politično znanstveno angleško glasilo »Saturday Review« je septembra leta 1897 zapisalo zloglasna stavka: »Angleško blagostanje zamore le uničenje Nemčije zagotoviti. — Če se uniči Nemčija jutri, ne bo pojutrišnjem na celem svetu nobenega Angleža, ki bi ne postal bogatejši.«

Angleški minister Artur Lee je govoril 3. februarja 1905 na javnem shodu v istem smislu. Časopisje mu je zato častitalo. List »Army in Nagy Gazette« je pa takrat zapisal: »Večkrat smo že uničili kako brodoge samo zato, ker smo sumili, da bi morebiti proti nam nastopilo.« List »Daily Chronicle«

je kmalu nato zapisal: »Če bi navedenemu svetu sledili in bi uničili nemško brodoge, bi se zagotovo mir za dobo 60 let. Leeov govor se mora zato pozdravljati.«

Angleška se vojskuje popolnoma s trgovskega stališča. Kupčija kakor vsaka druga je Angležem tudi vojska. Angleška politika pozna en sam smoter, kako da naj bi se pomnožilo narodno bogastvo. Vojsko smatrajo za naj-silnejšo obliko politike.

Angleži se ne ozirajo na to, če je povod vojski tudi umazan. Ko se je pred leti uprla Kitajska vtihotapljenju opija po angleških trgovcih, ker opij uničuje narod, so Kitajski Angleži napovedali vojsko, da angleški trgovci ni izgubil svojega umazanega dobička.

Angleško politiko lahko označimo sledeče:

1. Ljudsko blagostanje tvori bistveno bogastvo.

2. Politika mora množiti bogastvo. Zakaj da se Angleži sedaj vojskujejo, je jasno. Uničiti hočejo vso svetovno trgovino naše države in Nemčije.

Zdravstvo.

Lepota.

Dandanes se ljudje sramujejo, da bi kdo vedel, če skrbe tudi za svojo lepoto. Ljudje sami sebe varajo, ko trde, da se razcvitajo lepa lica, kakor cvetlica na travniku. Niso li skrbno gojene cvetlice končno le lepše, kakor same sebi prepuščene rožice. Bog ne prizadeni, da bi on ali tista skrbela za to, da je lepa. Kako se skrivajo tiste stvari, ki se rabijo in ki so potrebne, da se lepota ohrani in umetno izboljša. Vem, drzno je, da v sedanjih resnih vojskih časih kaj takega pišem. A ko polnijo vsi listi svoje predale le z vojsko in samo z vojsko, naj naš list poskrbi tudi nekoliko za zabavo, ko piše, kako da se lahko za lepoto telesa skrbi in kako da krogi, ki jim pravimo, da so razvajeni, za njo skrbe. Nobenega in nobene ne silim, da zdaj pa še ti stori, kar si brala. Če pa sam tudi nekaj zase storiš, da ne boš podoben ciganu, nič ne škoduje. Sedanji predsodki o, recimo, negovanju telesne lepote se bodo izgubili. Kdo zameri ženski že zdaj, če je lepo, snažno počesana, lepo, snažno umita in lepo, snažno oblečena. Upravičeno jo po strani nemarnico vsak gleda, če ne gleda nase. Skrb za lepoto dandanes ni več taka, kakršna je bila v starih in tudi še v polupretrekljih časih. Od kozmetike ali od pospeševanja lepote dandanes zahtevamo, da ustvarja lepoto, prejšnje čase se je pa zahtevalo, da so se z raznimi sredstvi in z barvami, s šminko in pudrom pokrivalo telesne napake.

Prvo olepševalno sredstvo v zgodovini zasledimo v Egiptu. Seš, mati Tete, žene prvega egipčanskega kralja, nam podaja prvi recept o kozmetiki, ki sicer ni bil napisan na papir, marveč vklešan je bil v kamen. Kaj li, menite, obsega ta recept? Opisuje, kako naj se

doseže skupni dolžnik zopet vse svoje pravice, ko se sodnijsko potrdi poravnava, ako mu ne nasprotujejo posledice kazenskopravne preiskave (§§ 246 in 253 konkurz. reda).

Ako se proti obrtniku začne preskava po § 138, črka a) b) ali c) zaradi kakega prestopka, zavoljo katerega bi mu bilo treba odvzeti obrtno pravico, ne sme se mu pred dokončano preiskavo dovoliti, da bi se prostovoljno odrekel svoji obrtni pravici. Če bi se mu dovolilo to, ne bi se mu mogla naložiti kazen izgube te pravice, in dotičnik bi kmalu zopet lahko pričel z obrtovanjem (§ 243 kaz. zak.).

Kadar obrtnik ne izvršuje svojega obrta, sme mu obrtno oblastvo vzeti obrtno pravico samo v slučajih, ki so imenoma omenjeni v § 57 o. r., ni pa dolžno to storiti.

§ 140.

Zastaranje.

Po zastaranju mine preiskava in kazen tistih prestopkov obrtnega reda, s katerim ni ravnati po občem kazenskem zakonu, če prestopnik v šestih mesecih, od dne storjenega prestopka, ni bil vzlet v preiskavo.

Gorenja določba razločuje glede zastaranja dve vrsti kaznivih dejanj, namreč onih, ki se kaznujejo samo po določbah obrtnega reda, in takih, ki so obenem kazniva po obč. kaz. zakoniku. Prestopki prve vrste zastarijo po šestih mesecih, če dotičnik v tem času kakorkoli ni prišel v preiskavo zaradi tega prestopka. Pozneje ga za isto stvar ne more doleteti kazen. — Po kazenskem zakoniku zastari preiskava in kazen zaradi hudodelstev pod gotovimi pogoji tekom 5. do 20. let, glede pregreškov in prestopkov pa tekom treh mesecev do enega leta, ako ni v posebnem slučaju določen poseben rok za zastaranje.

X. Poglavlje.

OBLASTVA IN POSTOPANJE.

§ 141.

I. instanca.

Politična upravna oblastva prve instance so tudi prva instancia v obrtnih stvarih (obrotna oblastva).

Njihova dolžnost je, izvrševati obrtne predpise; pri njih se zglašuje samostojno obrtovanje;

6. Izdelovalec pečij, ki na svojih izdelkih ne preskrbi potrebnih varnostnih naprav, se kaznuje za prva dva prestopka z denarno globo, tretjikat z izgubo obrta (kaz. zak. § 438.).

7. Trgovci in prodajalci smodnika izgube obrt ob tretjem kaznovanju, ako se ne drže dotičnih predpisov (kaz. zak. § 445.).

8) Vsled prestopkov proti literarni in artistski lastnini se izgubi obrtna pravica, ako so se taki prestopki večkrat ponavljali (kaz. zak. § 467.).

9. Ključavničarje i. dr., ki ponarejajo ključe ali vetrihe neznanim osebam ali jim odpirajo ključavnice; mojstre, ki vetrihov primerno ne spravljajo; starinarje, ki kupujejo ali prodajajo taka odpiralna orrodja, zadene izguba obrta ob tretjem prestopku (kaz. zak. 469.). — Istotako izgube obrt starinarji in krošnjariji, ki kupujejo od nedoletnikov ali zamenjujejo z njimi stare, obrabljene stvari, ako se je prestopki ponovil večkrat (kaz. zak. § 427.).

10. Kjer obstoje posebni predpisi glede prodajanja določenega blaga ali glede plačila za kakšno delo, tedaj se nasprotno ravnanje, ki zadeva bodisi mero ali težo ali ceno blaga ali plačilo za delo kaznuje dvakrat po dotičnih predpisih, vsled tretjega prestopka pa se vselej odvzame obrtna pravica (kaz. zak. § 478.). — Primerjaj tudi §§ 51 in 52 o. r.

1. Ako obrtniki, ki imajo naprodaj za splošen nakup blago, ki spada med potrebne stvari vsakdanjega življenja, skrivajo svojo zalogo ali se branijo prodati blago kupcu, kaznujejo se dvakrat v denarju, tretjikat z izgubo obrtne pravice (kaz. zak. § 482.). — Ako bi slučaj § 478 in 482 kaz. zak. dali povod javnim nemiro, nastopi v prvih dveh slučajih § 478 strogi zapor, v slučaju § 482 pa se takoj izgubi obrtna pravica (kaz. zak. § 483.).

12. Gostilničarje, ki dajejo priliko za svodništvo in nesramno življenje, zadene prvikat denarna globa 25 do 200 gld., v slučaju nadaljevanja izgube obrtno pravico za vselej (kaz. zak. § 515.).

Stavbinski mojster, kateremu se poderejo podpore ali del stavbe, kaznuje se prvikat z globo 25 do 200 gld., pri drugem prestopku ga zadene ista kazen, in poleg tega se mu naloži dolžnost, da v bodoče pri vsaki stavbi vzame na pomoč še drugega stavbinskega mojstra, pod kaznijo, da se mu sicer vzame obrtna pravica (kaz. zak. § 383.). — Ako je bil pri takem vdrtju kdo ubit ali težko telesno poškodovan, zadene mojstra poleg drugih kazni tudi izguba obrtne pravice za toliko časa, dokler pred veččaki ne dokaže, da si je pridobil v tem delu stavbinstva zadostnega znanja (kaz. zak. § 384.). — Ako se pokaže, da je neznanje stavbinskega mojstra zelo veliko, odvzame se mu obrtna pravica takoj ob prvem vdrtju (kaz. zak.

barvajo osiveli lasje. Hiob je svoji tretji hčerki rekel hapuh, lonček mazil, ker se je vedno mazilila. V starih egipčanskih grobovih tam ob robu puščave dobe še zdaj v grobovih starih egipčanskih mumij lončke z mazilom. Stari Egipčani namreč niso le lepo nabarvali obraza svojih rajnih, ki so jih znali tako maziliti, da še zdaj, ko je poteklo toliko tisoč let, niso strohneli, marveč polagali so jim tudi v njih gomile, kar so imeli najrajši v življenju: moškim meč, ženskam pa lonček mazil in rdečico, s katero so se barvale. Ženska, no in seveda moški tudi, le lepo tiho bodite, hoče biti lepa. Se zdaj Kitajka noge tako obuva, da šanta liki goska, ker misli, da jo to lepo napravi. In ve Evropke? Koliko težav vam delajo neizogibni modrci. A naj se jeze zdravnik, naj se piše in če tudi veste, kako nezdravi da so, nosite jih pa le, ker mislite, da ste zato lepše. Pohlep biti lep, je star, kakor človeški rod. Divjak se namaže tam v Afriki, zatisnite si nos, s kravjekom, z ilovico in s smolo, Boto-kud si pa predre nos in nosi v njem obroč, kakor Evropke, pa Evropci tudi, uho za uhanje. Visoko razvita je bila skrb za lepoto med Grkinjami in Rimljanjami. Kar tiče Rimljan, jih hvala Bogu tudi še današnja doba ni prekosila. V srednjem veku se je tudi zelo skrbelo za lepoto, ampak mazači so preveč mazali, pa varali so ljudi, da znajo starost izpremeniti v mladost.

Tudi v današnjih časih se pečajo s skrbjo za lepoto preveč taki ljudje, ki jim je glavno, da veliko na neumnost ljudi, ki hočejo biti brezpogojno lepi, zaslužijo. Seveda, taki goljufi, kakršni je bil Cagliostro, ki je ponujal ljudem večno mladost, se več ne upajo na sonce. Ampak, če bi imel toliko, kolikor se še zdaj za vabljiva, a goljufiva sred-

stva »lepoto poboljšati« se zdaj izmeče, bi ne menjal z Rotšildom, Kalistra bi pa še pogledal ne, ker bi se mi revček, milijonar, smilil. V srednjem veku je moralo olepševalno sredstvo dišati po italijanščini, v novejših časih pa prednačijo v takih stvareh Angleži, no, a tudi Nemci ne zaostajajo. Ravno zato, da tudi naši ljudje ne bodo nasedli raznim vadam, pišemo te vrstice. Na nekaj pa moramo opozoriti. Če hočeš svojo kožo olepšati, storiš najboljšo, da, predno pričneš, rabimo tako lepi domači izraz »pacati«; posvetuj se s kakim pametnim, poštenim in izkušenim zdravnikom. Če hočeš biti lep, boš že plačal, kar bo zdravnik računat. Zapaj mu in nikar ne misli o sebi, da si kunstnejši od njega, ki je moral leta in leta trgati po šolah hlače in guliti glavo, predno so ga za zdravnika imenovali.

Okno v svet.

— **Električni tok** je ubil 61 letnega dinarja Mihaela Čokana, ko je šel ponoči iz Čreslove v Celje. V temi je z glavo zadel ob električno žico in se je mrtev zgrudil.

— **Na bojišču je bil ranjen** dne 6. decembra urednik laškega krščansko-socialnega dnevnika v Gorici »L'Eco de Littorale« g. Artur Stefani. Granata ga je ranila na desni nogi.

— **Obsojen odvetnik.** Dunajski odvetnik dr. Robert Glauber je bil radi poverbe obsojen na 2 in pol leta težke ječe.

— **Prepoved plačil Rusiji.** Uradna »Wiener Zeitung« objavlja odredbo skupnega ministrstva z dne 14. decembra, ki prepoveduje plačila v Rusijo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jože Gostinčar. Tisk Katoliške Tiskarne.

A. & E. SKABERNE, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševjoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznana nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do naj-finejših. Fini batististi, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.

Vedno sveže blago!

Naiboliša, naisigurneja prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

pridliče, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4³/₄ 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih obresti 4-75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol Ljubljana
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavto, nogavto, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavratato, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:

Balsam proti želodčnim bolečinam, steklenica 30 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, kreplivo in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog, škatlica 50 v.
Ribe olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodji, za odstranitev kurjih oces in trde kože, steklenica 70 v.
Sladila za otroke, škatlica 60 v.
Tinktura za želodec, ovsjavalno in želodec kreplivo sredstvo, steklenica 20 v.
Tropčev sok, izvrstno pripomoček proti kašlju, steklenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

Sladni čaj-zajtrk!

Kril 50% prihranka in okusen zajtrk, južina dosežejo omli, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto mleka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime Sladni in Moči je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/2 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: lekarne Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109, Josefstädterstrasse šte. 26, Radetzkyplatz šte. 4. V Oradcu: Sackstrasse šte. 4.

Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tvrdki Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) Ljubljana
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštna in zanesljiva.

§ 385). — Enako pravilo velja za koncesionirane zidarske mojstre, kamnoseke, tesarje in one, ki delajo vodnjake (§ 19. zak. z dne 26. dec. 1893).

14. Stavbinski, zidarski in tesarski mojstri, ki pri kaki stavbi ali pri kaki izpremembi iste napravijo prestopke proti posebnim ognjegasnim ali stavbinskim redom, morajo napačno napravljeni del popraviti na svoje stroške in prvokrat plačati globo 25 do 200 gld.; ako se prestopke ponovi, se globa podvoji, tretjikat pa izgubé obrtno pravico (kaz. zak. §§ 435 in 436).

Po § 242 kaz. zak. se sme kot kazni izreči, da se obrtna pravica izgubi za vedno ali za nekaj časa. — Pod izgubo obrtne pravice se v vseh slučajih, kjer zakon ne dodaje kakšne posebne določbe ali omejitve, razumeva trajna izguba. (Min. naredba z dne 29. maja 1854, drž. zak. št. 134.)

Po zakonu v varstvo živil (z dne 16. jan. 1896, dr. zak. št. 89 za leto 1897) se sme poleg drugih kazni v denarju ali zaporu naložiti krivcu tudi izguba obrtne pravice, in sicer v nekaterih slučajih takoj pri prvi obsodbi, v drugih slučajih pa ob poznejših obsodbah.

Po tiskovnem zakonu (z dne 17. dec. 1862, drž. zak. št. 6 za leto 1863) se more knjigotržcem, tiskarjem in drugim imeteljem kakega v § 15 o. r., 1. odstavka, naštetih obrtov razen v kazenski razsodbi naložiti izguba obrta le: a) če je obrtnik bil spoznan za krivega zaradi hudodelstva glede vsebine kake tiskovine, katero je on izvršil, založil ali razširil, ali če je bil zaradi take tiskovine po obč. kaz. zakoniku ali zaradi zanemarjenja dolžne skrbi in pazljivosti tekom dveh let trikrat za krivega spoznan pregreška ali prestopka; b) če ni bil obsojen zaradi vsebine kake tiskovine, ampak zaradi kakšnega dejanja, omenjenega v § 5 obrtnega reda, ter se je po kakovosti ohrta in po lastnosti storjenega kaznivega dejanja pod danimi okolnostmi bati zlorabe, če bi se obrt nadaljeval. — Obrtno pravico sme v slučajih odstavka a) odvzeti samo obsojujoča sodnija, in sicer praviloma za dobo enega leta, potem pa za vselej, ako nastopijo v tem odstavku določeni pogoji pri kakem imenovanem obrtniku, kateremu se je že bilo naložilo odvzete obrtne koncesije za nekaj časa. — V odstavku b) označenih slučajih pa sme naložiti odvzete obrtne pravice obrtno oblastvo, in sicer za določen čas ali za vselej, toda le tekom treh mesecev potem, ko je pravno moč zadobila razsodba, ki daje pogoj za odvzete (§ 3 nav. zak). — Sploh se pa more v § 15 o. r., 1. odstavka, imenovanim obrtnikom odvzeti obrtna pravica tudi po § 138 o. r., črka c), ne da bi temu nasprotovale določbe tiskovnega zakona. (Min. za notranje stvari, št. 6974 za leto 1896.)

Po orožnih zakonih se sme trgovcem in izdelovalcem orožja ob težjih prestopkih odvzeti obrtna pravica, ako se ne ravnajo po predpisih, ki so merodajni za izdelovanje in prodajanje tega blaga, in ne vodijo predpisanega zapisnika (§§ 34 in 35 cesarskega patenta z dne 24. oktobra 1852, drž. zak. št. 223).

Po dohodarstvenem zakonu se more za kazni izreči izguba obrtne pravice, toda samo v slučajih, v katerih to nalaga zakon kot poostreitev ali kot posledico kazni, in sicer za vedno ali za nekaj časa (na primer zaradi uvozne carine, tihotapstva, prikriivanja i. dr.).

V vseh gori navedenih slučajih, v katerih nastopi izguba obrtne pravice vsled kakšnega dejanja, ki je kaznivo po kazenskem, tiskovnem, orožnem ali dohodarstvenem zakonu, je naloga obrtnega oblastva samo, da izvrši omenjene obsodbe. Po § 1.8 o. r. pa lahko obrtno oblastvo tudi samostojno odvzema obrtno pravico. V dotični razsodbi mora biti povedano, ali velja odvzete za vedno ali za nekaj časa.

V vseh slučajih, kadar odvzame obrtno pravico upravno oblastvo na podlagi § 130, črka a) in b), sme politično deželno oblastvo po preteku nekaj časa dotično obsodbo razveljaviti pod pogojem, da se dotičnik pozneje primerno vede.

V § 138, črka a), označeno odvzete obrtne pravice vsled tega, ker bi se bilo bati zlorabe, se ne more smatrati za kazni, ampak je preventivna (zabranilna) odredba z namenom, da se odvrne morebitna zloraba. Zaradi tega je dopusten proti nji priziv na ministrstvo. (Upr. sod. 18. marca 1885, št. 799 in 23. jun. 1886, št. 1375). V takih slučajih velja za priziv rok (14 dni oziroma štiri tedne), kakor za druge splošne rokove v politični upravi, ne pa izjemni rok obrtnega reda (§§ 146 in 148). — V slučajih § 138, odvzeta obrtna pravica pa je kazni, in zato je rok za priziv tako dolgo, kakor določa § 148 o. r. (Min. za notranje stvari, 7. septembra 1890, št. 15.341.)

Da more obrtno oblastvo presoditi, ali naj se takemu obrtniku, ki je bil obsojen zaradi katerega v § 5 o. r. omenjenega kaznivega dejanja, odvzame obrtna pravica, mora kazenska sodnija poslati mu dotične akte, in sicer brez razlike, naj je stalo dotično kaznivo dejanje v kakšni zvezi z izvrševanjem obrta ali ne (§§ 30 in 268 kaz. pravd. reda).

Ako je trgovec napovedal konkurz, ostane tudi odpravi konkurza izključen od pravice, izvrševati trgovinska opravila pod firmo, ki ne obstoja samo v podpisovanju njegovega polnega imena in primka, in sicer je izključen za toliko časa, dokler ne doseže zopetne sposobnosti. Ako pa je bil konkurz končan z zasilno poravnavo, tedaj doseže zopetne sposobnosti. Ako pa je bil konkurz končan, tedaj